

УДК 338

Копитко В.І.

доктор економічних наук, професор,
Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ

REGIONAL FEATURES OF DEVELOPMENT OF LOGISTICS OUTSOURCING

АНОТАЦІЯ

Розглядається один з важливих напрямків забезпечення конкурентоспроможності бізнесу – впровадження інноваційних форм регіональної організації суб'єктів бізнесу та їх взаємозв'язків із зовнішнім економічним середовищем. Пропонується розробка стратегії розвитку регіонів за інноваційним сценарієм, що вимагає врахування регіональних особливостей розвитку логістичного аутсорсингу, що дозволить поліпшити ефективність використання регіональної логістичної системи як сукупності організацій, зв'язаних за допомогою аналізу поточних напрямків (матеріальних, фінансових, людських та інформаційних) на регіональному рівні з метою задоволення потреб суспільства, а також виявити етапи аналізу потоків і закономірності їх руху.

Ключові слова: логістичний аутсорсинг, регіональна логістика, регіональні особливості, бізнес-процеси, ринок транспортних послуг.

АННОТАЦИЯ

Рассматривается одно из важных направлений обеспечения конкурентоспособности бизнеса – внедрение инновационных форм региональной организации субъектов бизнеса и их взаимосвязей с внешней экономической средой. Предлагается разработка стратегии развития регионов по инновационному сценарию, что требует учета региональных особенностей развития логистического аутсорсинга, что позволило улучшить эффективность использования региональной логистической системы как совокупности организаций, связанных с помощью анализа потоковых направлений (материальных, финансовых, человеческих и информационных) на региональном уровне с целью удовлетворения потребностей общества, а также выявить этапы анализа потоков и закономерности их движения.

Ключевые слова: логистический аутсорсинг, региональная логистика, региональные особенности, бизнес-процессы, рынок транспортных услуг.

ANNOTATION

Is considered one of the important directions of ensuring business competitiveness – introduction of innovative forms of regional organization of business entities and their relationships with the external economic environment. This requires the use of instruments of logistics in resources providing of targeted programs of economic development of the region including logistics outsourcing. Is proposed the development of a strategy of regional development according to the innovative scenario that requires taking into account regional peculiarities of logistics outsourcing development, that will allow to improve efficiency of using of regional logistics system as a set of institutions that are linked through the analysis of flow directions (material, financial, human and information) at regional level to meet the needs of society and to identify the stages of analysis of flows and tendencies of their movement. Development of the regional market of logistics services in transport should provide diversification of logistics operations complex for the formation of cargo flows and their provider ensuring. Modern processes of economic development in the country require from the operator companies an adequate strategy of development using the tool of logistics outsourcing. The activities of the operator in the transport sector should be directed primarily on the regulation of relations with the carrier and other participants in the transportation process and the level of

profitability (loss) of transport enterprises. Development of operator activity in the regions should be through diversification, oriented to the customer and the end user. Using of logistics outsourcing in regional branches of PSC "Ukrainian Railways" will improve the structural links of logistics systems with high bandwidth, and is significantly hampered, leading to the formation of very complex interactions between subsystems and provide the transport sector.

Keywords: logistics outsourcing, regional logistics, regional features, business processes, market of transport services.

Вступ. Сучасні економічні умови змушують підприємства переходити на нові методи управління, що орієнтуються на логістичний підхід в організації господарської діяльності відповідно до ринкових умов і виходять з потреб споживачів. До числа актуальних відноситься проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємницьких структур на регіональному рівні. Одним з найважливіших напрямків забезпечення конкурентоспроможності бізнесу є впровадження інноваційних форм регіональної організації суб'єктів бізнесу та їх взаємозв'язків із зовнішнім економічним середовищем. Нішу в даному процесі повинна зайняти орієнтація вітчизняних підприємців на застосування аутсорсингу. У світовій практиці аутсорсинг з'явився відповіддю на ускладнення зовнішнього і внутрішнього конкурентного середовища щодо функціонування підприємницьких структур. Розвиток аутсорсингу призвело до зміни організаційної структури бізнесу та передачі ряду важливих внутрішньоорганізаційних функцій іншим фірмам, що обумовило нові форми взаємозв'язку і координації регіональних суб'єктів підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В даний час в економічній літературі представлено значну кількість робіт з проблеми формування і розвитку аутсорсингової форми підприємницької діяльності та її використання в логістиці підприємства знайшли відображення у наукових працях таких вчених, як Бондаренко Є., Григорак М., Крикавський Є., Коваленко О., Полонська Є., Станіславик О., Чухрай Н. та ін.

Формулювання цілей статті. Розробка та вдосконалення планування регіональної економіки вимагає використання інструментарію логістики в ресурсному забезпеченні цільових програм розвитку економіки регіону в т.ч. логістичного аутсорсингу, включаючи вдосконалення системи державного регулювання

логістичних процесів, оскільки дана наукова проблема в повній мірі не вивчена, що і зумовило вибір даного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. В даний час місцеві органи самоврядування стали самостійними в прийнятті економічних рішень, проведенні економічної політики на своїй території, побудові своїх економічних взаємин з центральними органами влади та іншими регіонами. Сучасний бізнес використовує інноваційні технології у своїй діяльності і на сьогодні багато компаній вже оцінили переваги аутсорсингу. Дослідження проведені в 14 країнах світу показали, що 65% опитаних вже передали 1-ну або більше непрофільних функцій. З них 80% задоволені роботою аутсорсингових компаній. Розвинені країни активно використовують послуги аутсорсерів, так в США -70% підприємств користуються цими послугами, в Європі – близько 47%, де при аутсорсингу замовника цікавлять тільки ціна і якість послуг, що надаються, а всі фінансові ризики несе спеціалізований підрядник. За рахунок скорочення персоналу, збільшується рентабельність бізнесу, а це означає і інвестиційна привабливість підприємства зростає [1, с. 16].

Так у будівельній галузі, як зазначає автор [2], в сучасних умовах кризових явищ однією з найбільш популярних моделей бізнесу, що передбачає делегування виконання частини бізнес-функцій та надає можливість підприємству концентруватися на ключових компетенціях, є аутсорсинг. При цьому запровадження аутсорсингу дозволяє підприємству підвищити ефективність діяльності шляхом зниження витрат. При коливаннях попиту будівельне підприємство для підвищення рентабельності мусить оптимізувати свої витрати, так як управляти витратними факторами будівельні підприємства мають більше можливостей, оскільки підвищення чистого доходу зумовлено чинниками зовнішнього середовища, зокрема ринковою кон'юнктурою, попитом та платоспроможністю замовників, економічною ситуацією в країні. Однак недостатньо розроблена систематизація витрат будівельного підприємства з урахуванням аналізу кошторисної документації, що обґрунтовує, яким чином зміняться витрати при виконанні будівельно-монтажних робіт власними силами та при переданні їх в аутсорсинг. У цих умовах вдосконалення системи управління економікою регіонів, що мають своєрідні історичні, природно-економічні, особливості, вимагає глибокого теоретичного осмислення. В роботі [3, с. 28] автор висвітлює особливості оцінки впливу аутсорсингу на ефективність діяльності виробничих підприємств. Наведено конкретний приклад, що дозволяє обґрунтувати значення аутсорсингової стратегії для підвищення прибутковості виробничого підприємства через зниження витрат на виконання певної функції (ІТ-послуг).

Основними мотивами, якими керуються фірми, що приймають рішення про аутсорсинг, є бажання зменшити обома сторонами витрати логістики, збільшити гнучкість підприємства, покращити обслуговування клієнтів і приймаючи рішення про аутсорсинг, необхідно проаналізувати, якими є нинішні витрати, а якими вони будуть після делегування деяких функцій іншим організаціям [5]. В Україні аутсорсинг на ринку логістичних послуг розвивається не так активно, як у західних країнах. Це пояснюється низкою причин, серед яких: 1) недотримання прийнятих зобов'язань щодо рівня обслуговування; 2) відсутність в управлінського персоналу стратегічного бачення; 3) складність у досягненні зниження витрат; 4) зниження можливості впливу та контролю за функціями, переданими послугонадавачу [4, с. 57].

Разом з тим зменшення ролі держави в регулюванні економічних процесів, недостатня узгодженість діяльності центру і регіонів, послаблення міжрегіональних економічних зв'язків негативно позначаються на економіці регіонів країни. Це пов'язано з тим, що питома вага регіонів в загальнодержавних основних соціально-економічних показниках у 2015 році є різною і валовий регіональний продукт становив: м. Київ – 22,5%, Дніпропетровська – 11,1%, Харківська – 6,1%, Одеська – 4,7, Львівська -4,6, Запорізька – 4,2%, тоді як Житомирська -1,5 Волинська -1,1, а Закарпатська, Тернопільська, Чернівецька менше одного відсотка [6, с. 20]. Якщо території, що володіють багатими сировинними ресурсами, достатнім залученням інвестицій характеризуються стабілізацією і навіть деяким зростанням, то розвинені в минулому регіони з високою щільністю населення мають гірші показники, тобто зростає диференціація результатів територіального соціально-економічного розвитку.

Економічна інтеграція України в ЄС характеризується виникненням локально-взаємодіючих ринків, диференційованих не тільки за якісними параметрами, але і за кількістю різних цінових і нецінових бар'єрів їх надання благ, що відповідно призводить до появи слабо структурованого, асиметричного загальнонаціонального ринку. В результаті того, що питома вага регіонів в загальнодержавних основних соціально-економічних показниках України є різною за рахунок процесів інтеграції відбувається розширення економічної діяльності регіонів, а з іншого виникає ефект ослаблення їх економічного простору, при цьому обидва процеси протікають при розбіжностях територіального розміщення регіональних суб'єктів.

Особливої уваги заслуговує регіональний логістичний аутсорсинг на ринку вантажних перевезень де більшість вантажовласників вважають за краще купувати у сторонніх компаній послуги з доставки товару споживачеві, проведення тарних, маркувальних операцій, а також з управління ланцюгами поставок .

В роботі [7, с. 108-109] автори зазначають, що згідно з загальноприйнятою класифікацією логістичного обслуговування, існують 5 рівнів логістики (1PL, 2PL, 3PL, 4PL, 5PL). На сьогоднішній день з існуючих в Україні 120 транспортно-експедиційних компаній і складських центрів до рівня 3PL досягають не більше 10 компаній: “Комора-С”, “Ост-Вет Експрес”, “Kuehne&Nagel”, “Maersk Line”, “РЕП-транс”, “ТБН-Логістика”, “Українські вантажні кур’єри”, “ІСТ”, “Raben- Україна” але і ці із значними поправками. В Україні використовується логістика третього рівня (third party logistics - 3PL) - це зовнішня логістика, що дозволяє інтегрувати усі логістичні послуги у єдиний комплекс, який включає також такі додаткові послуги, як проміжне зберігання вантажу, так званий “cross docking”, проектування та розробку інформаційних систем, використання послуг субпідрядників та інше.

Для подальшого розвитку взаємин і взаємозв’язків споживача і провайдера аутсорсингових послуг на регіональному рівні на ринку транспортних послуг необхідно взаєморозуміння, єдина поведінкова платформа і відданість спільним цілям бізнесу, раціональність вибору споживачем провайдера аутсорсингових послуг, забезпечення цілісності управління аутсорсингом з боку менеджменту підприємницьких структур - споживача і провайдера аутсорсингових послуг та орієнтація на нарощування конкурентних переваг підприємницьких структур - споживача і провайдера аутсорсингових послуг.

У формування системи регіонального логістичного аутсорсингу на ринку транспортних послуг слід врахувати рівень рентабельності (збитковості) підприємств транспорту та складського господарства де є суттєві відмінності по регіонах. Так, лише по Миколаївській, Запорізькій, Сумській, Херсонській областях відповідно становить 16,2, 9,7, 6,8, 6,3 відсотків, а по Тернопільській, Київській, Полтавській, Вінницькій, Чернігівській областях збиток становить відповідно -15,1, -12,3, -7,7, -7,1, -7,0 відсотків, решту транспортних підприємств в регіонах мають низьку рентабельність у т.ч підприємства м. Києва лише 3,3% [8, с. 199]. Це вимагає раціоналізації в інтересах споживачів регіону в цілому, сформувати методичний апарат аналізу регіональної транспортної системи, що виступає основою її логістика, використовуючи при цьому поєднання традиційних статистичних, економіко-математичних методів, запропонувати побудову і просторове вдосконалення транспортної мережі регіону, що дозволяє пов’язати інтереси споживачів, торговельного бізнесу і регіону в цілому на основі логістичного аутсорсингу. Використання добре освоєних технологій, відпрацьованих бізнес-процесів, спеціальних навичок і досвіду персоналу дозволять транспортним підприємствам досягати конкретних переваг і нижчій собівартості при транспортуванні вантажів

Демонополізація ринку вантажних перевезень на залізничному транспорті (створення ПАТ «Українська залізниця») призвела до формування конкурентного ринкового середовища, що дозволяє підвищити доступність інфраструктури залізниць для приватних компаній. В роботі [9] автор зазначає, що – у загальному вантажообігу переважають залізничні перевезення по всіх галузях економіки (84%) і монопольне становище на ринку «Укрзалізниця», що надає послуги з перевезення вантажів на комерційній основі. Промислові підприємства, що мають власну залізничну інфраструктуру та рухомий склад, здійснюють в більшості випадків транспортування об’ємних вантажів на невеликій відстані, що відбивається в низьких показниках їх вантажообігу. Тобто, трансформація транспортно-логістичного ринку вантажних залізничних перевезень на етапі реформування галузі призвела до утворення конкурентного сегмента з оперування рухомих складом, який сьогодні, поставивши основне завдання забезпечення та оновлення парку вагонів, знаходиться на стадії еволюції економічної, логістичної і господарської діяльності. Перевізники, комерційні та посередницькі організації на регіональному рівні, плануючи і керуючи транспортними процесами, стикаються зі зростаючими вимогами ринкового середовища, спостерігається розрив між набором послуг, що надаються і потребами клієнтів в області переміщення матеріальних потоків. Використання логістичного аутсорсингу у регіональних філіях ПАТ «Українська залізниця» поліпшить структурні зв’язки логістичних систем, що володіють високою пропускну здатністю, і є істотно ускладнені, що призводить до формування досить складної взаємодії між підсистемами і забезпечують роботу транспортного комплексу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розробка стратегії розвитку регіонів за інноваційним сценарієм вимагає врахування питомої ваги регіонів (ВРП), регіональних особливостей розвитку логістичного аутсорсингу, що дозволить поліпшити ефективність використання регіональної логістичної системи як сукупності організацій, зв’язаних за допомогою аналізу потокових напрямків (матеріальних, фінансових, людських та інформаційних) на регіональному рівні з метою задоволення потреб суспільства, а також виявити етапи аналізу потоків і закономірності їх руху. Розвиток регіонального ринку логістичних послуг на транспорті повинен передбачити диверсифікацію комплексу логістичних операцій по формуванню вантажних потоків та їх провайдерського забезпечення. Сучасні процеси розвитку економіки країни вимагають від операторських компаній формування адекватної стратегії розвитку з використанням інструментарію логістичного аутсорсингу. Діяльність операторської діяльності в транспортній галузі повинні спрямоватись в першу чергу на регла-

ментування відносин з перевізником і іншими учасниками перевізного процесу а також рівень рентабельності(збитковості) підприємств транспорту. Розвиток операторської діяльності в регіонах повинна відбуватися шляхом диверсифікації, орієнтованому на клієнта і кінцевого споживача.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Аутсорсинг та переваги роботи з аутсорсинговою компанією? // «Персонал плюс» (Всеукраїнський загальнополітичний освітянський тижневик) № 5 (624) 1-7 березня 2016 року.
2. Бондаренко Є. В. Аутсорсинг як інструмент управління ефективністю діяльності будівельних підприємств в умовах виходу вітчизняної економіки з кризи // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528). Режим доступу: file:///D:/Documents/ Downloads / efek_2010_3_28.pdf
3. Григорак М.Ю. Принципи оцінки впливу аутсорсингу на ефективність діяльності виробничо-господарського підприємства// Економіка промисловості та організація виробництва. С. 28-32. Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/No3-4/28-32.pdf>
4. Чухрай Н. Л. Логістичне обслуговування : підручник / Н. Л. Чухрай. – Львів : Вид. Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2006. – 292 с.
5. Крикавський Є. В. Логістика. Основи теорії : підручник / Є. В. Крикавський. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», Интелект-Захід, 2006.
6. Статистичний збірник «Регіони України» 2016(Частина I) // Державна служба статистики України. м. Київ-2016, 293 с.
7. Станіславик О.В., Коваленко О.М. Сучасні аспекти розвитку логістичного аутсорсингу в Україні // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві, 2012, вип. 1(1). (Збірник наукових праць Херсонського політехнічного коледжу) с. 107-114.
8. Статистичний збірник «Регіони України» 2016(Частина II) // Державна служба статистики України. м. Київ-2016, 692 с.
9. Полонська Є.С. Логістичний аутсорсинг в Україні. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/30_NNM_2010/Economics/73296.doc.htm
- 10.Іртищева І.О. Стратегічні орієнтири розвитку логістичної інфраструктури в морегосподарському комплексі України / І.О. Іртищева, Т.В. Стройко // Збірник наукових праць НУК. – Миколаїв : НУК, 2014. – № 1 (451). – С. 12-16.
- 11.Іртищева І.О. Стратегічні орієнтири розвитку транспортно-логістичних систем в умовах глобалізації / І.О. Іртищева // Бізнес-навігатор. – 2013. – № 3 (32). – С. 112–119.
- 12.Іртищева І.О. Особливості управління логістичною діяльністю на транспортному підприємстві / І.О. Іртищева, А.О. Обозна // Бізнес-навігатор. – 2014. – № 1 (33). – С. 125–131.